

2300 večerov a rán

I. Náčrt

Krátka osnova

1. Štruktúra a stručný prehľad 8. kapitoly knihy Daniel
2. Pôsobenie malého rohu
3. 70 týždňov a 2300 večerov a rán
4. Čo znamená očistenie svätyne

Roku 548/547 pred Kr. dostal Daniel videnie, ktoré naňho urobilo veľmi silný dojem. Boh mu zjavil podstatné skutočnosti týkajúce sa sporu medzi Kristom a antikristom, pravdou a lžou, Božím ľudom a jeho nepriateľmi. Takmer o 10 rokov neskôr, v závere 9. kapitoly svojej knihy, predstavuje Daniel Božie dielo zmierenia pre človeka. Tým, že zjavuje kľúčové udalosti dejín spásy, Boh zdôrazňuje, že je Pánom času a dejín. Predpovedá, kedy verejne vystúpi Mesiáš a kedy zomrie násilnou smrťou. Tematické prepojenie 8. a 9. kapitoly upresňuje, kedy „bude očistená (ospravedlnená) svätyňa“ (Dan 8,14), t.j. kedy sa začne predadventný súd.

1. Štruktúra a stručný prehľad 8. kapitoly knihy Daniel

Štruktúra 8. kapitoly je veľmi jednoduchá:

- A. Videnie (v. 3-14)
 - a) Čo Daniel videl (v. 3-12)
 - b) Čo Daniel počul (v. 13.14)

B. Výklad videnia (v. 15-27)

Prehľad 8. kapitoly a jej stručný obsah:

Úvod

- 1.v. 1 Videnie bolo dané v treťom roku vlády kráľa Balsazára (548/547 pred Kr.)
- 2.v. 2 Videnie bolo dané na Susane.

A. Videnie

- 1.v. 3.4 Baran s dvoma rohmi
- 2.v. 5 Kozol s jedným rohom
- 3.v. 6.7 Boj barana a kozla – baran s dvomi rohmi je porazený

v. 8 Nápadne veľký roh je zlomený; na jeho mieste vyrastú štyri rohy do štyroch svetových strán

2. Činnosť

- 1.v. 9a Malý roh vychádza z jednej svetovej strany
- 2.v. 9b-12 Charakteristika malého rohu

3. Prorocký údaj

v. 13.14 Až dokedy – až do 2300 večerov a rán – časový údaj o očistení svätyne

B. Výklad videnia

- 1.v. 15.16 Gabriel dostal príkaz vyložiť Danielovi videnie
- 2.v. 17 Videnie sa týka doby konca
- 3.v. 18 Opis Danielovho stavu
- 4.v. 19 Oznamím ti, čo sa stane na konci doby hnevu, pretože sa to týka času konca
- 5.v. 20 Identifikácia dvojrohého barana
- 6.v. 21 Identifikácia kozla a veľkého rohu
- 7.v. 22 Identifikácia štyroch rohov
- 8.v. 23-25 Činnosť kráľa s bezočivou tvárou
- 9.v. 26 Potvrdenie pravdivosti videnia o 2300 večeroch a ránoch
- 10.v. 27 Danielov stav

Záver

Na začiatku 8. kapitoly Daniel opisuje zápas barana s kozlom. Dvojrohý baran predstavuje médsko-perzské kráľovstvo a kozol Grécko. Nápadný roh, ktorý mal kozol medzi očami, symbolizuje Alexandra Veľkého. Roh sa zrazu zlomil a na jeho mieste vyrástli štyri iné rohy, ktoré znázorňujú vládcov, ktorí prevzali vládu v Alexandrovej ríši. Svoje kráľovstvá potom územne rozširovali na všetky svetové strany. Z jedného z nich potom vzniká rímska moc.

2. Pôsobenie malého rohu

Danielova pozornosť je zameraná na činnosť malého rohu. Ide o rovnakú mocnosť, ktorú už poznáme zo 7. kapitoly knihy Daniel. V 8. kapitole sú pridané niektoré detaily pôsobenia malého rohu.

Charakteristika malého rohu podľa Dan 8

a) Doba a pôvod

- 1.v. 9 Z jedného rohu vyrástol ďalší malý roh
- 2.v. 23 Na konci ich kralovania povstane tvrdý kráľ

b) Rast a sila

- v. 9 Nadmieru zmohutnel smerom na juh, na východ a smerom ku Krásnej zemi
- v. 24 Jeho moc vzrastie, ale nie jeho zásluhou

c) Prenasledovateľ

- v. 10 Zmohutnel až po knieža nebies a zvrhol niektorých z vojska a z hviezd a pošliapal ich.
- v. 24 Spôsobí hrozné nešťastie. Skazí mocnárov a jeho úklady sa obrátia proti svätému ľudu.
- v. 25 Bezohľadne zničí mnohých

d) Pýcha

- 1.v. 11 Zmohutnel až po veliteľa nebeského vojska
- 2.v. 25 Povstane proti kniežat'u kniežat

e) Proti službe vo svätyni

- v. 11 Zrušil každodennú obeť

f) Proti podstate svätyne

- v. 11 Spustošil príbytok jeho svätyne

g) Zvodca

- v. 12 Vojsko bolo odbojne postavené proti ustavičnej obeti

h) Proti pravde

- v. 12 Zvrhol pravdu na zem

i) Zdar a úspech

- 1.v. 12 Čo robil, darilo sa mu
- 2.v. 24 Podarí sa mu, čo bude robiť

j) Chytrnosť

- 1.v. 23 Rozumie záhadným veciam
- 2.v. 25 Podarí sa mu to lesťou

k) Jeho koniec

- v. 25 Nakoniec rozdrvený bez ľudského zásahu.

Malý roh z Dan 8 pôsobí v dvoch fázach. Najprv sa obrazne hovorí o činnosti pohanského Ríma (verše 9.10),

ktorý sa stáva typom na pôsobenie antikrista – pápežský stredoveký Rím (verše 11.12), ktorého činnosť je namierená proti podstate pravého náboženstva. Malý roh z Dan 8 pôsobí rovnako deštruktívne ako malý roh z Dan 7. Okrem toho, že prenasleduje verný Boží ľud, zväzda a hovorí trúfalo, sú o ňom uvedené navyše tieto prvky: (1) Postavil sa proti každodennej obeti (proti „támíd“), to znamená, že táto antikristovská moc zatieňuje svojimi praktikami účinnosť Kristovej príhovornej služby za človeka v nebeskej svätyni (porovnaj úlohu kňaza a úlohu svätých v rímskokatolíckej cirkvi). To znamená, že skresľuje Božiu povahu a odvádza od správneho spôsobu uctievanie a služby Bohu. (2) Postavil sa proti podstate svätyni. Žalmy 89,15 a 97,2 používajú rovnaký termín pre podstatu alebo základ ako Dan 8,11. Žalmista hovorí: „Spravodlivosť a právo sú základom tvojho trónu.“ Činnosť malého rohu je namierená proti Božej spravodlivosti a jeho právu, t.j. jeho súdom. (3) Šliape po pravde. Už husiti v boji s križiakmi mali správne heslo: „Pravda Pánova zvíťazí.“

3. 70 týždňov a 2300 večerov a rán

Pohľad na ničivé pôsobenie malého rohu Danielom úplne otriasol. Nevedel pochopiť, ako je možné, že vzbura proti Bohu zájde tak ďaleko. V tej chvíli počul otázku: „Až dokedy bude platiť videnie o ustavičnej obeti, o pustošiacom odboji,

o svätyni, po ktorej šliape vojsko?“ Potom počul odpoveď: „Až prejde dvetisícristo večerov a rán, potom svätýňa bude opäť uvedená do správneho stavu.“ Anjel Gabriel, ktorý prišiel Danielovi vysvetliť videnie, predstavuje vo svojom výklade pôsobenie antikrista. Keď došlo na videnie o 2300 večeroch a ránoch, Daniel už fyzicky nevydržal pohľad na pravdu dejín. Keď videl ako antikrist, táto politicko-nábožen-ská mocnosť, ničí a šliape všetko dobré, krásne a správne, úplne sa zrútil. Gabriel mu vtedy nemohol objasniť ďalšie detaily.

Na začiatku 9. kapitoly sa dozvedáme, že prorok Daniel takmer 10 rokov usilovne študoval prorocké spisy, aby zistil, aký zmysel majú tieto tajuplné slová. Na konci

9. kapitoly čítame o tom, že anjel znovu prichádza, aby mu vyložil to, čo zostalo na konci 8. kapitoly nevysvetlené.

Gabriel Danielovi vysvetľuje, že 70 týždňov bude oddelených (myslí sa z celku 2300 večerov a rán), aby (nasleduje šesť infinitívnych viet) Boží ľud zastavil vzburu voči Bohu, aby sa úplne obrátil k Hospodinovi, aby sa vykonalo dielo zmierenia, aby bola zavedená večná spravodlivosť a aby bola pomazaná svätýňa svätých.

V 8. kapitole a v závere kapitoly 9 nám Daniel podrobnejšie približuje Božie dielo pre človeka. Hovorí o diele Mesiáša – Ježiša Krista, o činnosti malého rohu a o Božom súde, pričom sa sústreďuje na začiatok a koniec tzv. predadventného súdu.

Ďalšie detaily vo výpočtoch ukazujú, kedy mal Mesiáš vykonať dielo zmierenia a čo sa stane s ním, s jeho ľudom a s mestom Jeruzalemom. Zoradenie biblického textu jasne ukazuje, o čom táto časť vlastne hovorí :

1.v. 24 Sedemdesiat týždňov je určených pre tvoj ľud a pre tvoje sväté mesto A_1 na ukončenie priestupku A_2 na skoncovanie s hriechom A_3 na zmierenie viny, B_1 na privedenie večnej spravodlivosti B_2 na zapečatenie videnia i proroka B_3 na pomazanie svätyni svätých.

2.v. 25

A_1 **Vystúpenie Mesiáša** Preto vedz a cháp: Odvtedy čo vyšlo slovo o návrate a o vybudovaní Jeruzalema až po pomazanie kniežat'a, bude sedem týždňov.

B_1 **Vybudovanie mesta** Za šesťdesiatdva týždňov opäť bude vybudovaný s námestím a ulicami, aj keď v čase útrap.

v. 26 A_2 **Zabitie Mesiáša**

Po šesťdesiatdva týždňoch bude zabitý pomazaný a nebude ho.

B_2 **Zničenie mesta a svätyni** Mesto a svätýňu zničí ľud kniežat'a, ktorý príde. Ich koniec nastane záplavou a až do konca vojny bude trvať predurčené pustošenie.

v. 27 – O spustošení je rozhodnuté

A_3 **Zrušenie obetného systému Mesiášom** Uzavrie pevnú zmluvu s mnohými za jeden týždeň a v polovici toho týždňa urobí to, že prestane bitná obeť aj obetný dar obilný.

B_3 **Zničenie mesta a pustošiteľ'a** A na krídle ohavnosti poniesie sa pustošiteľ, a to až sa úplná záhuba a to, čo je určené, vyleje na pustošiteľ'a.

Všimnime si, že časové prvky uvedené v prorocत्ve sa vždy spájajú s osobou Mesiáša, nikdy nie s mestom Jeruzalemom. Nachádzajú sa len v stĺpci A, nie v stĺpci B.

Keď máme pre počítanie 70 týždňov stanovený pevný východiskový bod, čo je podľa prorocत्va „odvtedy, čo vyšlo slovo o návrate a vybudovaní Jeruzalema“, t.j. od rozkazu, ktorý roku 458/457 pred Kr. vydal perzský kráľ Artaxerxes, potom si ľahko vypočítame dátum, kedy mal prísť Mesiáš, kedy mal byť zákerne usmrtený a kedy sa končí misia zameraná na Židov. Od tej doby sa evanjelium zvestuje pohanom. Podľa týchto výpočtov mal Mesiáš – Pán Ježiš – verejne vystúpiť v roku 27 po Kr. (čo súhlasí s opisom evanjelií), ukrižovaný mal byť na jar roku 31 po Kr. a doba milosti pre Židov sa mala skončiť roku 34 po Kr., keď bol ukameňovaný Štefan a keď zrejme prežil obrátenie apoštol Pavel. Od tej doby sa evanjelium zvestuje aj pohanom. (pozri Sk 8-10)

Keď k 70 týždňom pripočítame časové obdobie, ktoré ešte zostáva z obdobia 2300 večerov a rán, potom sa jednoduchým výpočtom dostaneme do roku 1844 (34

+ 1810), kedy mala byť očistená svätyňa.

4. Čo znamená očistenie svätyne

Pozemská svätyňa bola každoročne ošetrovaná v Deň zmierenia. (pozri 3 Moj16) Bol to deň súdu. Vtedy boli definitívne odstránené všetky vyznané hriechy jednotlivcov a celej pospolitosti Izraela.

Keď hriešnik počas roku vyznal svoj hriech, bolo mu odpustené. Mohol sa tešiť z toho, že nemusí niesť ťarchu svojho hriechu. Jeho hriech bol prenesený do svätyne, do Božej sféry a pod Božiu kontrolu. Raz za rok sa konal zvláštny obrad, pri ktorom boli všetky nazhromaždené hriechy s konečnou platnosťou (objektívne) zmazané a uvrhnuté na satana, pôvodcu všetkého zla, ktorého symbolizoval kozol pre Azazela. Ten bol potom vyhnaný na púšť, kde zahynul. Niečo podobné sa deje v čase súdu pri ošetrovaní nebeskej svätyne. Slovo „očis-tit“ (hebrejsky „nitsdak“) má však hlbší a širší význam než naše sloveso očistiť. Znamená tiež „dôjsť k spravodlivosti“, „obhájiť“, „obnoviť“, uviesť do pôvodného stavu.

Počas predadventného súdu, ktorý skúma život každého človeka, ktorý sa hlási k Bohu, sa pred celým vesmírnym tribunálom ukáže, či dotýčaný človek bol skutočným kristovcom, či skutočne prijal Pána Ježiša Krista za svojho osobného Spasiteľa a Pána, alebo to všetko len predstieral. Na tomto súde bude súdený aj antikrist – mocnosť, ktorá sa taktiež hlási k Bohu. Súd vynesie definitívny rozsudok v prospech Božieho ľudu. Všetci úprimne veriaci ľudia budú mať účasť na vzkriesení pri druhom príchode Pána Ježiša. Antikrist bude odsúdený, aby pri slávnom príchode Krista zahynul.

Kristus, ktorý je od svojho nanebovstúpenia kňazom a veľkňazom (pozri list Ži-dom), sa teraz ujíma svojej veľkňazskej služby, t.j. úlohy prihovorecu a sudcu zároveň. Hovoríme o druhej fáze Kristovej služby v nebeskej svätyni. Dosiaľ (do roku 1844) Kristus konal ako kňaz. Pôsoobil na jednotlivých veriacich, preukazoval im svoju milosť, odpúšťal hriechy a dával silu k novému životu. Teraz sa pred celým zhromaždeným súdnym dvorom zastáva svojich verných nasledovníkov. Dokazuje, že sú jeho priatelia, pretože mu odovzdali svoj životy, nasledovali ho a nechali sa ním viesť.

Udalosti v nebi úzko súvisia s tým, čo sa odohráva na zemi. Božia pravda je lepšie pochopená a vyvýšená. Pokračuje sa v diele reformácie. Je objavená pravda

o sobote. Na základe štúdia Biblie sa dochádza k záveru, že Nová zmluva neruší zachovávanie soboty ako dňa odpočinku. Je lepšie pochopený vzťah medzi Kristom a sobotou. Zisťuje sa, že medzi vierou a poslušnosťou, milosťou a zákonom vládne dokonalý súlad. Je lepšie pochopené biblické učenie o hriechu, o človeku a o spore medzi dobrom a zlom. Svetu sa začína zvestovať večné evanjelium – trojanjelské posolstvo. Kládne sa dôraz, aby človek nielen svojím duchom, ale aj svojím telom a všetkým, čím je a čo robí, oslavoval Boha.

V tomto období nastáva veľký rozmach misijnej činnosti. Zakladajú sa misijné a biblické spoločnosti. Končí sa doba útlaku Božieho ľudu politicko-náboženskou mocnosťou stredovekého antikrista.

II. Výkladové poznámky

1. Vzťah medzi 7. a 8. kapitolou knihy Daniel. V oboch kapitolách sa na označenie antikristovskej moci používa rovnaký symbol – roh. Obidva rohy sú zo začiatku malé. (Všimni si, že v 8. kapitole používa prorok Daniel pre označenie „malý“ menej bežné slovo, aby vynikol slovný súzvuk medzi hebrejštinou a aramejštinou.) Obidva rohy sa neskôr stali veľkými, prenasledovali svätých, správajú sa pyšne a rúhavo, konali ľstivo. Ich činnosť bola obmedzená na

určité časové obdobie. Obidva boli zničené nadprirodzenou mocou.

2. Malý roh na základe gramatického rozboru Dan 8,9 prichádza z jednej zo štyroch svetových strán, nie z jedného zo štyroch rohov. Ide tu o tzv. syntaktický paralelizmus, keď sa vzájomne spájajú údaje, ktoré k sebe patria, aby spolu rečnic-ky ladili. To znamená, že rod prvkov druhého výroku je v zhode s rodom prvkov predchádzajúcej výpovede.

3. Vzťah medzi 8. a 9. kapitolou. Kapitoly 8 a 9 sú spolu úzko spojené, a to (1) niektorými termínmi, ako *videnie* (chazon), *rozumieť* (bén); (2) anjelom-vyklada-čom, ktorým je zrejme Gabriel; (3) časovým údajom, ktorý sa vyskytuje hneď na začiatku (v prorockých videniach Daniel obyčajne umiestňuje údaj o čase až na koniec výkladu – 7,25; 8,14; 12,7,11.12); kapitola 9 je výnimočná, pretože jej proroctvo sa začína časovým údajom a časové údaje sa tu znovu a znovu vracajú; (4) slovesom *odkrojiť*, ktoré znamená *oddeliť*, *odseknúť* alebo *odrezať* z určitého celku.

4. Začiatok obdobia 2300 večerov a rán určujeme na základe týchto prameňov: v Ezd 7,7 sa hovorí o siedmom roku vlády kráľa Artaxerxa, kedy bol vydaný dekrét, ktorý Jeruzalemu a izraelskému národu zaistoval autonómiu. Tento siedmy rok pripadá podľa nášho kalendára na rok 458/457 pred Kr. Takto presne sa to dá určiť podľa dátumov olympiád, podľa ptolemaiovského kánonu, podľa údajov elefantinských papyrov a podľa babylonských klinopisných tabuliek.

5. 2300 večerov a rán sa nedá skrátiť na polovicu, t.j. na 1150 dní, ako to robia niektorí vykladači. Termín *večer a ráno* je totiž napísaný v jednotnom čísle. V správe o stvorení sveta toto súslovie označuje jeden deň. (1 Moj 1,5.8.13.19.23.31)

Podobne, keď sa obetovalo ráno a večer, týkali sa ranné a večerné obete jedného celku. (2 Moj 20,9; 4 Moj 28,3.4) Nijaký starý preklad tohto biblického oddielu neskracuje tento časový údaj. Prekladatelia Septuaginty a Theodotión dokonca vložili za časový údaj 2300 slovo dní, aby tým ukázali, že ide o 2300 dní – večerov a rán. Skrátením časového úseku 2300 večerov a rán na polovicu sa niektorí učenci snažia priblížiť časovému úseku, keď bola za Antiocha IV. Epifana (167 pred Kr.) znesvätená izraelská svätyňa. Podľa údajov Makabejských kníh však vieme, že svätyňa bola vtedy znesvätená len 3 roky a 10 dní, teda nie 3,5 roka alebo 2300 dní či dokonca 1150 dní. (1 Mak 1,54.59; 4,52-54)

6. Výraz „každodenná obet“ je preklad hebrejského slova „támíd“, čo znamená „to, čo je trvalé“, „to, čo je stále“, „každodenná“. Používa sa v súvislosti so svätyňou a označuje viac než len ranné a večerné obete. (pozri 2 Moj 27,20; 28,29; 30,8; 3 Moj 6,13.20; 24,8; 4 Moj 28-29; 1 Par 16,37) Termín „támíd“ označuje pravidelnú službu vo svätyni. Ide teda o to, že malý roh útočí na Kristovu stálu službu v nebeskej svätyni. Táto služba bola symbolom stálej Božej pomoci a trvalej potreby spojenia človeka s Bohom.

7. Nebeskú svätyňu chápme predovšetkým funkčne; nepredstavujme si ju podľa našich hmotných a priestorových meradiel. Pozemská svätyňa bola tieňom nebeskej svätyne. (Žid 8,5) Medzi mojím tieňom a mnou, ako osobou, je predsa veľký rozdiel.

III. Praktické dôsledky

1. Pán Boh niekoľko storočí vopred predpovedal dielo zmierenia, ktoré vykoná Mesiáš – Ježiš Kristus. Príde, aby zomrel za človeka a zaistil tak večnú spravodlivosť. Aby človek mohol byť spasený, Kristus musí zomrieť. V jeho smrti máme my ľudia svoje spasenie.

2. Boh nám predstavuje spor medzi dobrom a zlom. Ukazuje, že antikristovi sa bude dariť. Pravda bude pošliapaná a Boží ľud prenasledovaný. Je však potrebné vydržať až do konca. Napriek tomu všetkému Boh vládne a svoje dielo dovedie k triumfálnemu víťazstvu. Očistí znesvätenú svätyňu, obnoví pravdu a dá svojmu ľudu silu k víťaznému životu. Boh je garantom slávnej budúcnosti svojich verných nasledovníkov.

3. Žijeme v slávnej dobe, ktorá už nie je určovaná časovým prorockým údajom. Najdlhšie časové proroctvo sa skončilo roku 1844. Žijeme v dobe, keď dochádza k očisteniu svätyne, t.j. k obnoveniu pravdy v celku, k hlásaniu evanjelia po celom svete a k predadventnému súdному procesu. Boh nás vyzýva k trpezlivosti, vytrvalosti a vernosti, pretože už čoskoro sa skončí boj viery a všetko utopenie. Boh zriadi svoje večné kráľovstvo. Všetci svätí budú obhájení a bude im daná vláda v Božom kráľovstve.